

Sygn. akt III AUa 1928/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Borkiewicz
Sędziowie:	SSA Ewa Cyran (spr.) SSA Wiesława Stachowiak
Protokolant:	starszy inspektor sądowy Dorota Cieślik

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2014 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **D. H.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o spłatę świadczenia

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział

w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 31 lipca 2013 r. sygn. akt VIII U 1480/13

1. prostuje punkt 1 sentencji wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 31 lipca 2013r. sygn. akt VIII.U.1480/13 w ten sposób, że w miejsce słów „decyzję z dnia 6 marca 2012r.” wpisuje „decyzję z dnia 16 marca 2012r.”;
2. u m a r z a postępowanie apelacyjne w zakresie wypłaty zawieszony emerytury za okres od 1 października 2011r. do 31 marca 2012r. oraz ustawowych odsetek do dnia 19 lutego 2014r.;
3. w pozostałym zakresie apelację oddala.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Marek Borkiewicz	SSA Ewa Cyran (spr.)
-------------------------	----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 marca 2013 r. znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., w związku z wnioskiem z dnia 28.11.2012 r., na podstawie art. 151 § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 poz. 267), odmówił uchylecia decyzji z dnia 27 marca 2012 r. oraz z dnia 16 marca 2012 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227), prawo do emerytury D. H. w okresie od 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r.

Odwołanie od tej decyzji złożyła D. H. wnosząc o wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r. wraz z należnymi odsetkami. W uzasadnieniu podniosła, iż decyzja organu rentowego jest niezgodna z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r..

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 31 lipca 2013r. (sygn. akt: VIII U 1480/13).

1. zmienił zaskarżoną decyzję oraz decyzję z dnia 25 marca 2013r. oraz poprzedzającą ją decyzję z dnia 6 marca 2012r. oraz decyzję z dnia 27 marca 2012r. i stwierdził brak podstaw do wstrzymania wypłaty emerytury odwołującej za okres od dnia 1 kwietnia 2012r. do dnia 30 września 2012r., jak i stwierdził brak podstaw do żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 31 marca 2012r. przyznając prawo do odsetek w wysokości odsetek ustawowych od świadczeń należnych za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 września 2012r. poczynając od dnia 21 stycznia 2013r. do dnia zapłaty.

2. w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia i rozważania.

Wnioskodawczyni W. M. złożyła w organie rentowym w dniu 8.01.2010r. wniosek o przyznanie emerytury, pozostając w zatrudnieniu.

Decyzją z dnia 29.01.2010 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury począwszy od dnia 1.01.2010r. Prawo do emerytury zostało zawieszane.

Wobec nierozwiązania stosunku pracy organ rentowy decyzją z dnia 21.09.2011 r. znak: (...)na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw i art. 103a ustawy emerytalnej i wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury od dnia 01.10.2011 r..

Wobec rozwiązania stosunku pracy z dniem 31.07.2012r. decyzją z dnia 18.09.2012r. pozwany podjął wypłatę świadczenia od 1.09.2012r..

W dniu 30.11.2012 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o wypłatę świadczenia za okres od 1.10.2011 r..

Decyzją pozwanego z dnia 19.03.2013r. odmówiono wypłaty świadczenia emerytalnego od dnia 1.10.2011r. do dnia 31.07.2012r..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy wydał zaskarżony wyrok.

Sąd I instancji zważył, iż wniosek D. H. o wznowienie postępowań administracyjnych zakończonych prawomocnymi decyzjami z dnia 27 marca 2012 r. oraz z dnia 16 marca 2012 r. został złożony w terminie określonym w kodeksie postępowania administracyjnego i jest oparty na ustawowych przesłankach. Odwołująca nabyła prawo do emerytury na mocy decyzji z dnia 21 kwietnia 2009 r. od dnia 1 marca 2009 r., a więc w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., kiedy to, jak wskazano wyżej, dla uzyskania świadczenia emerytalnego, nie było wymagane rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się więc do sytuacji, w której znalazła się odwołująca.

Organ rentowy wnosząc o oddalenie odwołania podnosił, że decyzje o wstrzymaniu wypłaty emerytury z dnia 27 marca 2012 r. i z dnia 16 marca 2012 r. zostały wydane na podstawie obowiązującego przepisu, a orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego powodują utratę mocy obowiązującej aktu prawnego jedynie na przyszłość. Stanowisko to należało uznać za niezasadne.

Wstrzymanie wypłaty emerytury D. H. za okres od 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2012 r. nastąpiło na podstawie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uznanego następnie przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. za niezgodny z Konstytucją RP. Niezgodność ww. przepisu z art. 2 Konstytucji dotyczyła osób, które nabyły prawo do świadczenia emerytalnego przed 1 stycznia 2011 r., a więc również odwołującej. W związku z tym odwołującej niezasadnie zawieszono wypłatę emerytury za okres od 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2012 r. Ten sam przepis był także podstawą do żądania zwrotu wypłaconej emerytury za okres od początku października 2011 roku do końca marca 2012 roku.

Tym samym powyższe stwierdzenie musiało prowadzić do uznania, że zachodziły podstawy do wznowienia postępowania zakończonego decyzjami z dnia 27 marca 2012 r. oraz z dnia 16 marca 2012 r. i stwierdzenia tego, że nie było podstaw ani do wstrzymania wypłaty świadczenia w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2012 r., jak i zobowiązania do zwrotu wypłaconej emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 31 marca 2012r..

W odniesieniu do żądania odsetek ustawowych od wstrzymanego świadczenia wskazać należało, że na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zmianami) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Analiza powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że do daty publikacji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r. organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności, gdyż stosował normę prawa obowiązującego porządku prawnego. Dopiero orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego uznające daną normę za sprzeczną z Konstytucją powinno spowodować odpowiednie działanie ze strony pozwanego, ale i to dopiero na wniosek ubezpieczonego.

Zgodnie z art. 118 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. W myśl ust. 5 wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Z kolei na podstawie uregulowań § 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji. Okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności.

Przenosząc powyższe unormowania na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że 30-dniowy termin na wydanie decyzji rozpoczął swój bieg w dniu 28 listopada 2012 r., a zakończył w dniu 28 grudnia 2012 r., zaś najbliższy termin płatności po tej dacie przypadał na 20 stycznia 2013 r.

Zatem mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego, w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję oraz decyzje z dnia 27 marca 2012 r. i z dnia 16 marca 2012 r. i stwierdził brak podstaw do wstrzymania wypłaty emerytury odwołującej za okres od dnia 1 kwietnia 2012 r. do dnia 31 marca 2012 r., a co za tym idzie stwierdził także brak podstaw do żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 marca 2012 r. przyznając prawo do odsetek w wysokości odsetek ustawowych od świadczeń należnych za okres od 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r. poczynając od dnia 21 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty. Jednocześnie w punkcie 2 wyroku Sąd oddalił odwołanie w pozostałym zakresie dotyczącym żądania odsetek od spłacanego świadczenia za okres przed dniem 21 stycznia 2013 r..

Apelację od tego wyroku złożył pozwany organ rentowy w części, tj. w punkcie 1 zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. nr 153, póź. 1227 ze zm.) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (sygn. akt K 2/12).

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt.1 i oddalenie odwołania.

D. H. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania od organu rentowego na rzecz odwołującej.

Organ rentowy pismem z 3 kwietnia 2014 roku cofnął apelację w części zaskarżającą prawo do świadczenia i jego wypłaty od dnia 1.10.2011r. do 21.11.2012r..Odnośnie zarzutu zapłaty odsetek pozwany wniósł o zmianę wyroku Sądu I instancji w zakresie końcowej daty przyznania odsetek i zasądzenie ich nie do dnia zapłaty świadczenia, a do dnia 19 lutego 2014r..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny stwierdza, że zarzuty apelacji w części dotyczącej odsetek są bezzasadne, a zatem należało ją oddalić. W pozostałym zakresie wobec cofnięcia apelacji postępowanie apelacyjne należało umorzyć.

Na wstępie zaznaczyć należało, że skarżący nie zawarł w apelacji jakiegokolwiek argumentacji na rzecz prezentowanego stanowiska, zgodnie z którym, odsetki po 19 lutego 2014 roku zasądzone zostały jako nienależne.

Zważywszy na okoliczność, iż 19 lutego 2014 roku weszła w życie ustawa z 13 grudnia 2013 roku o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku (dalej również „ustawa”), Sąd Apelacyjny przyjął, iż organ rentowy w jej przepisach poszukiwał uzasadnienia dla swoich racji.

Kwestia odsetek od zawieszzonego świadczenia emerytalnego została w ustawie uregulowana w art. 8 ust. 1, zgodnie z którym emeryci, w przypadku których wypłata zawieszony emerytury została ustalona na podstawie prawomocnego wyroku sądu, w którym sąd nie orzekł o odsetkach albo roszczenie o odsetki zostało oddalone, mogą złożyć wniosek o wypłatę odsetek od zasądzonej kwoty:

- 1) do dnia wypłaty - w przypadku gdy wypłata zawieszony emerytury nastąpiła przed dniem wejścia ustawy w życie;
- 2) do dnia wejścia ustawy w życie - w przypadku gdy wypłata zawieszony emerytury nastąpiła po dniu wejścia ustawy w życie.

Nawet pobieżna analiza treści cyt. przepisu pozwala na stwierdzenie, że nie znajduje on zastosowania w niniejszej sprawie.

Przede wszystkim, przepis ten wskazuje na uprawnienie podmiotowe grupy emerytów do wystąpienia z określonym wnioskiem i to do organu rentowego, w ściśle określonych przypadkach.

I tak, pierwszym z warunków realizacji przysługującego emerytom uprawnienia jest prawomocność orzeczenia w którym sąd nie orzekł o odsetkach albo roszczenie o odsetki zostało oddalone. Truizmem będzie stwierdzenie, że Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację organu rentowego w zakresie odsetek, dokonywał oceny nieprawomocnego w tej części orzeczenia Sądu I instancji. Innymi słowy, już sama ta okoliczność wyłącza możliwość zastosowania art. 8 ustawy w niniejszej sprawie.

Ponadto apelujący zdaje się nie dostrzegać, że zwrot, którym posłużył się ustawodawca w art. 8 ust. 1 tak w punkcie 1 jak i w punkcie 2 „w przypadku gdy wypłata zawieszona emerytury nastąpiła”, dotyczy świadczenia spornego, tj. będącego przedmiotem postępowania sądowego i którego wypłata nastąpiła w oparciu o prawomocny wyrok sądu. W niniejszej sprawie wypłata „zawieszona emerytury” na rzecz D. H. dopiero nastąpi.

Reasumując, rozstrzygając o odsetkach należnych odwołującej Sąd I instancji prawidłowo zastosował art. 85 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych a także rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu, lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń. Uregulowania te mają zastosowanie bezpośrednio, i nie ma podstaw aby stosować je jedynie odpowiednio, poprzez odesłanie z ustawy z 13 grudnia 2013 roku o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku, z ograniczeniami wynikającymi z jej art. 8 ust. 1. Ustawa ta w ogóle nie znajdowała zastosowania w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w zakresie żądania zmiany zaskarżonego wyroku poprzez określenie daty końcowej prawa do odsetek na dzień 19 lutego 2014r. jako bezzasadną.

Wobec cofnięcia apelacji w pozostałym zakresie postępowanie apelacyjne w tej części należało umorzyć.

Zgodnie z treścią art. 469 k.p.c. Sąd uzna zawarcie ugody, cofnięcie pozwu, sprzeciwu lub środka odwoławczego oraz zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia za niedopuszczalne także wówczas, gdyby czynność ta naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego.

Przepis art. 469 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek ustalenia skutków cofnięcia środka odwoławczego (w tym apelacji) dla sytuacji prawnej pracownika lub ubezpieczonego i nakazuje uznać tę czynność za niedopuszczalną w razie, gdyby naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego. Uznanie cofnięcia apelacji za niedopuszczalne powinno z kolei prowadzić do odmowy umorzenia postępowania apelacyjnego i rozpoznania sprawy w granicach apelacji.

Niniejsza sprawa jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych, do której stosuje się przede wszystkim przepisy odrębne o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Użycie w art. 469 k.p.c. słowa "także" oznacza, że poza wymienioną w nim przesłanką dopuszczalności cofnięcia środka zaskarżenia, jaką jest "słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego", są jeszcze inne, które należy uwzględnić, a których trzeba poszukiwać w innych przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Rozumowanie to prowadzi do art. 391 § 1 k.p.c. a jego zastosowanie - do przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, czyli do przepisów o postępowaniu rozpoznawczym. Znajdujący się wśród nich art. 203 § 4 k.p.c. stanowi, że sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Wprawdzie art. 203 § 4 k.p.c. nie przewiduje takiej czynności, jak cofnięcie środka odwoławczego, lecz art. 391 § 1 k.p.c., odsyłając do innych przepisów dla siebie nieswoistych, stanowi o ich odpowiednim stosowaniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w rozpoznawanej sprawie cofnięcie apelacji nie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, nie zmierza także do obejścia prawa a nadto nie narusza słusznego interesu ubezpieczonych.

W tym stanie rzeczy sąd odwoławczy na podstawie art. 391 § 2 k.p.c. umorzył postępowanie apelacyjne w pozostałym zakresie tj. co do roszczenia głównego i odsetek do dnia 19 lutego 2014r. (pkt. 2 wyroku).

Dodatkowo na podstawie art. 350 k.p.c. Sąd Apelacyjny w pkt. 1 wyroku postanowił sprostować oczywistą omyłkę pisarską w sentencji zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w ten sposób, że w miejsce słów „decyzję z dnia 6 marca 2012r.” wpisał słowa „decyzję z dnia 16 marca 2012r.”.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Marek Borkiewicz	SSA Ewa Cyran (spr.)
-------------------------	----------------------	----------------------